Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 8. Dnia 22. Kwietnia 1880. VII. rocznik.

Spółka rolnicza w Tarnopolu.

Nadarmo szukalibyśmy w Rocznikach Szulcego z Delitsch za stowarzyszeniem, podobném do naszych spółek rolniczych.

Należy przyznać Dr. Żywickiemu i towarzyszom jego w Tarnopolu, że wprowadzając przed pięciu laty w życie tamtejszą spółkę rolniczą, jako stowarzyszenie po myśli ustawy z 9. kwietnia 1873. stworzyli coś całkiem nowego i nigdzie dotąd w téj formie nie istniejącego. Znakomity zaś rozwój spółki Tarnopolskiéj świadczy o szczęśliwym pomyśle, godnym naśladownictwa w kraju. Na wzór téj spółki powstała téż podobna w Stanisławowie i Dom komisowy rolników we Lwowie. Spółka stanisławowska już dwa lata funguje, lecz nie może równym krokiem zdążyć za Tarnopolską — Dom komisowy we Lwowie znają od dwóch lat tylko rejestra handlowe w c. k. sądzie krajowym lwowskim, dla czego zaś w życie nie wchodzi, jak równie dla czego spółka Stanisławowska nie doszła do tych rezultatów, jakie osiągła po 2 latach istnienia Spółka Tarnopolska, nie chcemy na razie rozbiérać!... Spółka Tarnopolska nie jest ani instytucyą czysto pożyczkową, którąby dawała zaliczki na zastaw zboża, spłacalne przez nabywców jego, ani czysto handlową, którąby trudniła się sprzedażą zboża w komis w tym celu jéj oddanego, ale spółka ta jest i jedném i drugiém, a nadto spółka Tarnopolska staje się w części stowarzyszeniem spożywczem dla swoich członków, sprowadzając dla nich i na ich rachunek artykuły potrzeb domowych W myśl uchwał ostatniego Walnego zgromadzenia dnia 15. z. m. stanie się nawet spółka Tarnopolska prawdziwą Izbą rolniczą dla Podola, ustanawiając osobną stałą komisyą dla spraw rolnictwa w ogóle i zamyślając wprowadzenie w życie kuratoryów nad majątkami ziemskiemi.

A jednak kraj nasz rolniczy, który handel swój zbożowy złożył w ręce wyzyskiwaczy, powinien był się zdobyć na kilka podobnie zorganizowanych i kierowanych stowarzyszeń, jak Tarnopolskie.

O spółce Tarnopolskiej rzadko udzielać mogliśmy wiadomości, gdyż spółka, stojąc na uboczu ogólnego ruchu stowarzyszeń, nie dostarczała nam potrzebnych o sobie wiadomości. Obecnie zbliżyła się do nas Spółka, co witamy z radością!

W r. 1875. wytknęliśmy już przy założeniu niektóre braki w statucie. W roku zeszłym statut zmieniono i ulepszono.

Do spółki téj należy obecnie 163 członków, trudniących się gospodarstwem wiejskiem nietylko w okolicy Tarnopola, ale i z odleglejszych okolic kraju. Jakkolwiek liczba członków jest na taki interes znaczną, a składa się z samych prawie ludzi zamożnych, wszelako kwota tak deklarowanych przez nich udziałów: 33.250 zł. jak i rzeczywiście wpłaconych: 22.735 zł., jest w stosunku do interesu, ilości i zamożności członków zbyt małą. Dyrekcya spółki czuje ten niedostatek, zachęca do wpłacania i powiększania udziałów, które nie stanowią obecnie 17. części kapitału obrotowego. Chcąc majątek własny, jako jedynie rzetelną podstawę egzystencyi każdego zdrowego interesu, powiększyć, uchwalono na ostatniém Walném zgromadzeniu, z zysku dopotąd odkładać połowę do funduszu rezerwowego, dopóki tenże nie osięgnie kwoty 100.000 zł. Pomimo chwalebnego motywu téj uchwały, nie możemy jéj samėj pochwalać. Fundusz rezerwowy powinien zawsze w pewnym procentowym (10—20%) stosunku pozostawać do funduszu udziałowego, a to z téj przyczyny, że za wielki stosunkowo fundusz rezerwowy budzi lekkomyślność u zarządu, który z taką łatwością straty odpisywać może z funduszu rezerwowego, obudza chętkę rozwiązania instytucyi, jak tego w Niemczech były już przykłady, celem repartycyi uzbiéranego znacznego funduszu rezerwowego między członków, fundusz ten zaś w czasie istnienia stowarzyszenia, będąc *res nulius*, nie znajduje u członków potrzebnéj ochrony, a dając zarządowi oparcie po za udziałami członków, osłabia wpływ i znaczenie tychże, gdyż przy znacznym tym funduszu bez nich obejść się może, jak n. p. t. zw. „Towarzystwo“ galic. Kasy Oszczędności we Lwowie.

Zamiar zaś szanownéj dyrekcyi, aby połową czystego zysku zwiększać fundusze własne stowarzyszenia, dałby się w inny sposób skuteczniéj osięgnąć: oto należy zwolna w miarę rozwoju podwyższać najniższy udział i postanowić, że dywidendy dopisują się do udziałów niepełnych i w ten sposób zatrzyma stowarzyszenie prawie cały fundusz na dywidendę, przenosząc go z conta „czysty zysk“ na conto „rachunek udziałów“.

Lecz postanowienie to wywołało widocznie zapatrzenie się na innego rodzaju, choć na wzajemności opartą instytucyę — na „Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie“.

Od tego téż porównania zaczyna Dyrekcya swoje sprawozdanie roczne, z którego główne ustępy podajemy:

„Przed 20 laty na przeciwległym krańcu naszego kraju powstało prawie z niczego, a głównie z szczéréj chęci niesienia sobie nawzajem pomocy, dla ochrony przeciw wyzyskiwaniu naszego grosza przez obce zagraniczne towarzystwa — towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń od ognia w Krakowie, przed 5 laty zawiązała się nasza Spółka rolnicza, bez żadnéj obcéj pomocy, bez żadnych zasobów, prócz tego przekonania, że w ciężkich chwilach wzajemnie pomagać sobie należy, i tylko na tem przekonaniu i na tych szczérych i dobrych chęciach stowarzyszenie nasze opiérając się, wzmaga się, wzrasta, spełniając cel jego założycieli.

„Zdaje się nam, że właśnie nasze stowarzyszenie piérwsze zwróciło uwagę ogółu naszych rolników na to, że nas zewsząd gnębią — że nam tak wiele nie dostaje — może nasze stowarzyszenie najpiérw było tego powodem, że się nareszcie rolnicy nasi więcéj oglądać poczęli, że na polu praktyczném stoją odosobnieni, bez żadnej realnéj pomocy, a najwięcéj zewsząd wyzyskiwani. Bo jakby równocześnie z naszém pojawieniem się, z naszym powolnym lecz wyraźnym rozwojem, pojawiły się głosy wołające pomocy dla rolnictwa w ogóle, pomocy dla zbytu naszych produktów rolniczych, pomocy dla tańszego wywozu naszego zboża, pomocy dla naszéj produkcyi — żądania przysporzenia i ułatwienia kredytu dla rolników, zniżenia taryf dla przewozu naszych produktów krajowych, utworzenia krajowego targu zbożowego, urządzenia składów zbożowych krajowych, utworzenia organu dla rolnictwa w radzie kultury krajowéj. My naszém stowarzyszeniem rzecby można jakobyśmy przodowali w tych żądaniach, bo stworzyliśmy sobie sami kredyt, urządziliśmy sobie sami składy zbożowe, wystąpiliśmy piérwsi bez pośrednictwa na targach europejskich z naszemi produktami na sprzedaż, podnosiliśmy nieraz głos o zniżenie taryf przewozowych dla zboża krajowego, a naszą komisyą stałą dla spraw rolniczych usiłujemy dla siebie, choćby tylko dla naszéj okolicy, stworzyć organ ciągle czuwający nad interesami naszego rolnictwa, a jeśli w tych sprawach komuś innemu inicyatywa się należy, to nam przynajmniej ta zasługa, że przez nasze stowarzyszenie chcemy każdą dobrą powziętą myśl zaraz urzeczywistnić, nie żądając od nikogo ani pomocy ani zapomóg.

„Jakkolwiek nasza instytucya się corocznie rozwija, to jednakowoż mieć to na oku potrzeba, że główną jéj podporą, jej fundamentem jest dotąd zawsze tylko ta wzajemna pomoc, ta chęć i dobra wola stowarzyszonych wspiérania siebie nawzajem; dalszém zadaniem stowarzyszenia, ciągłą, nieustanną dążnością tegoż jako instytucyi przeważnie finansowéj, winno być poddanie jéj szerokiéj podstawy materyalnéj, na któréj oparta, mogłaby wytrzymać i niepowodzenia.

„Gdy bowiem porównamy kapitał zakładowy, składający się z udziałów przez członków wpłaconych, a nawet i deklarowanych, a nawet tą cztérokrotną gwarancyą, to zawsze jeszcze w stosunku do naszéj działalności, do naszego obrotu, okaże się tenże bardzo szczupły, nie dający tej podwaliny, któraby tę budowę rozwijającą się i wnet w gmach zamienić się mogącą, utrzymać mogła. Przy dzisiejszych ciężkich czasach, jakie dla rolników nastały i które może jeszcze dłuższy czas przebyć będą musieli, nie możemy od członków stowarzyszenia żądać większych ofiar, deklarowania więcéj udziałów, lub wcześniejszego spłacenia tychże. Tę podwalinę upatrywać chcemy w pomnażaniu funduszu rezerwowego, powstającego z pobiéranego grosza od worka sprzedanego zboża i z odkładanych z naszego zysku corocznego dodatków do tegoż, które o ile będą większe, pozwolą prędzéj pomnożyć się naszemu funduszowi rezerwowemu, który kiedyś może i powinien się stać tą trwałą i stałą podstawą naszego stowarzyszenia. Fundusz taki tworzy się bez wielkiego uszczerbku pojedyńczych członków i ma być niejako zbiorem tych małych zaoszczędzeń, z których jednakże może i powinna powstać taka suma, że stowarzyszenie samo przez się istnieć potrafi, a która z czasem może zbędném zrobić pobiéranie komisowego i może zniżyć stopę procentową od zaliczek do najniższych rozmiarów.

„Nasza dotychczasowa działalność była, że się tak wyrazimy, dotąd tylko ochronną, skierowaną dla własnéj obrony przeciw kapitalistom, przeciw spekulantom, nadużywającym zbyt często pracę rolników. Teraz, gdy nasze stowarzyszenie już żyje, powinno jak każde stworzenie żyjące a zdrowe, dawać z siebie nowym stowarzyszeniom życie — dlatego chcielibyśmy, aby z naszego stowarzyszenia zrodziły się nowe instytucye, nowe zakłady dla rolników.

„Wybrana z grona szanownego zgromadzenia komisya stała dla spraw rolniczych, rozpoczęła swoje działanie, a jeśli rezultat jéj działalności jeszcze niewidoczny, to nie dla braku chęci członków, lecz z powodu zbyt wielkiéj wagi przedmiotów jéj przydzielo-

nych, dłuższéj pracy, dłuższego doświadczenia wymagających. Prace są jednakże już rozpoczęte i powinny wydać swoje owoce.

„Dalszym naszym zamiarem jest jeszcze otworzyć dla naszego stowarzyszenia własny piśmienny organ, i w téj myśli wydaliśmy już jeden zeszyt.

„I jeszcze jeden projekt przedłoży szanownemu zgromadzeniu rada nadzorcza do zbadania i bliższego rozpatrzenia się, projekt, który w każdym razie obok naszego stowarzyszenia pomieścić się może. Sięga takowy może za daleko w domowe sprawy pojedyńczych, dotyka wielce już indywidualności, lecz gdy projekt, gdyby nawet po dojrzalszym rozbiorze był przyjęty, nie może być dla nikogo obowiązującym, tylko kto takowemu dobrowolnie poddać się zechce, przeto nie może i nie powinien zrazić, a może nie dla jednego stać się ratunkiem. Mamy tu na myśli projekt wzajemnéj, dobrowolnéj opieki nad pojedyńczymi, t. j. kuratoryi, a jakkolwiek projektowana w tymże Rada byłaby odrębną od naszéj instytucyi, byłaby zawsze tylko wynikiem naszego stowarzyszenia, a nasza Spółka jedynie mogłaby takową swą pomocą urzeczywistnić.

„Wezwani przez kilkunastu obywateli z okolicy Jarosławia, zamierzaliśmy w celu rozszérzenia naszéj działalności i dla pomnożenia członków stowarzyszenia, w Jarosławiu założyć magazyn zbożowy, do któregoby członkowie z tamtejszéj okolicy swoje produkta nam do sprzedaży oddane, składać mogli. Piérwsze rokowania kazały wróżyć, iż rzecz się uda — kilkunastu obywateli tamtejszych przystąpiło do naszéj Spółki. Porobiliśmy kroki, aby zamiar ten spełnić, uzyskaliśmy po wielu staraniach wynajęcie placu pod budowę magazynu na terytorym dworca jarosławskiego, uzyskaliśmy pozwolenie od ministra handlu do wybudowania tego magazynu. Zbyt długie zaleganie podań naszych w tym celu wnoszonych po rozmaitych dykasteryach, niechęć tutejszo-krajowych urzędów kolei żelaznéj, które naszych podań uwzględnić nie chciały i dopiéro o uzyskanie tego do wyższych władz téjże odnosić się musieliśmy, zniecierpliwiło nowych członków, a może poniekąd mylne pojęcie tychże o naszéj instytucyi było powodem, że dyrekcya i rada nadzorcza widziała się spowodowaną odstąpić od tego zamiaru i zwolnić tych członków od ich zobowiązań, bo nie mogliśmy dopuścić, aby w stowarzyszeniu naszém powstało nowe stowarzyszenie, z odrębném pojmowaniem i z innemi życzeniami, z naszemi nie licującemi. Kilku członków z tychże pozostało nam jednak wiernymi, nie dając się zrażać i uznając wartość naszego stowarzyszenia.

„Równie na zewnątrz przybywa naszemu stowarzyszeniu znaczenia, powagi i dobrego imienia. Nie będzie to samochwalstwem, gdy tu wypowiémy, iż nasze stowarzyszenie nietylko w całym kraju dobrze jest znane, ale zdaje się nam, że zna go z dobréj strony cała ta część Europy, do któréj z naszém zbożem udawać się możemy — a nawet nasz dodatek w firmie: „z ograniczoną odpowiedzialnością“, nikogo dzisiaj już nie razi, bo się przekonali, że chociaż członkowie nie całym majątkiem, lecz tylko do pewnéj ilości udziałów za zobowiązania dyrekcyi odpowiadają, to przy naszém dotychczasowém działaniu nie potrzebuje się nikt na tę ograniczoną odpowiedzialność oglądać.

„Wypowiedzieliśmy już dawniéj, że wraz z reputacyą naszéj firmy, wzmaga się także reputacya produktów rolniczych naszego kraju.

„Jak corocznie, tak i w roku ubiegłym wzięliśmy udział w międzynarodowym targu zbożowym w Wiédniu nie tyle dla dokonania transakcyi tamże, lecz głównie w tym celu, aby zobaczyć się, omówić stosunki wzajemne z kupcami zagranicznymi, w większéj części nam znanymi, a chociaż targ ten zdaje się nam chylić ku upadkowi, gdyż od 2 lat spostrzegamy na tymże coraz mniéj żywy ruch i mniejszy udział, zdawało się nam, że nas tam brakować nie powinno, jako firmy w kraju naszym w handlu zbożowym do największych należącéj.

„Nie z własnego przekonania, że targ zbożowy we Lwowie udać się może, ale zawezwani przez komitet tego targu, stawiliśmy się na tymże z produktami naszych członków; sądziliśmy bowiem, że każde usiłowanie do poprawy stosunków rolniczych zdążające, popiérać mamy, a obawialiśmy się, aby nasze niejawienie się nie wzięto za partykularyzm.

„Gdy rząd wniósł w Radzie państwa projekt do budowy kolei Arletańskiéj (Arlbergskiéj), uważając koléj tę jako taką, która nasz handel zbożowy może w znacznéj mierze usamowolnić, więcéj w przyszłości niezależnym uczynić, wystąpiliśmy otwarcie z naszém zdaniem, popiérającem ten projekt. Poczuwaliśmy się tém więcéj do tego obowiązku, o ile że jeden z dzienników lwowskich, wedle zdania naszego, mylnie na ten projekt się zapatrując, bardzy stanowczo przeciw niemu i stanowisku naszego kraju przemawiał.“

Powyższe wyjątki ze sprawozdań Dyrekcyi Spółki rolniczéj w Tarnopolu dają każdemu możność zaznajomienia się z tą instytucyą. W dotyczącéj rubryce podajemy jéj bilans z dnia 31. grudnia 1879, który obeznać może każdego z dzisiejszym stanem Spółki, a poniżéj podajemy kilka cyfr z pięcioletniego rozwoju Tarnopolskiéj spółki, aby przekonać, jak szybkim krokiem idzie ona naprzód pod wzorowém kierownictwem obecnéj dyrekcyi.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Marzec 1880.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca	
	z końcem miesiąca																			
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Białej	11104	37	1427	50	23759	89	1602	56	1175	35	24187	10	7400	.	.	.	400	.	7000	.
Bialsko-Bielsku	4030	79	209	39	17640	40	4432	.	3270	34	18802	06	8500	.	1000	.	1750	.	7750	.
Bóbrce	2905	10	744	54	6578	72	67	50	282	82	6363	40	8300	.	1180	.	940	.	8540	.
Birczy	4976	06	682	80	4675	01	99	.	307	64	4466	37	16230	.	2800	.	2210	.	16820	.
Brzesku	57136	56	3000	.	87604	62	11774	81	3136	56	96242	87	.	.	.	.	.	.	.	.
Cieszanowie	15064	10	838	.	18888	48	2495	.	3120	83	18262	65	.	.	.	.	.	.	.	.
Dąbrowie	35843	32	9774	39	.	.	.	.	.	.	.	.	147303	15	10345	33	6104	99	151543	49
Delatynie	11264	22	911	97	5637	02	66	58	16	.	5687	60	10100	.	.	.	.	.	10100	.
Dobromilu	1857	27	164	27	2353	49	255	.	93	94	2514	55	2600	.	.	.	.	.	2600	.
Glinianach	21366	91	2404	56	41669	55	3125	45	4118	33	40676	67	9035	.	3755	.	905	.	11885	.
Gorlicach	55145	90	6656	31	86609	30	5733	12	5450	82	86891	60	38668	35	17027	48	13952	73	41743	10
Jaryczowie now.	195	70	43	.	110	40	.	.	.	.	110	40	500	.	.	.	.	.	500	.
Kołomyi	7243	91	613	01	23862	61	1753	38	574	84	25041	15	4740	.	.	.	900	.	3840	.
Kałuszu	3267	.	236	.	2020	12	123	61	.	.	2143	61	8100	.	.	.	200	.	7900	.
Krakowcu	561	.	81	.	286	27	40	.	8	85	317	42	900	.	.	.	50	.	850	.
Limanowie	16339	92	758	61	14600	65	5406	05	4471	34	15535	36	20768	34	8649	69	351	.	23067	03
Lwów, Tow. zal. urzędn. poczt.	13713	45	468	28	2027	95	281	25	385	15	1924	05	4459	40	1400	.	499	40	5360	.
Mielcu	10271	84	1358	52	30210	61	2455	86	2391	21	30275	26	3700	.	.	.	700	.	3000	.
Mościskach	10746	31	4123	76	21635	59	1754	18	1860	06	21529	71	10450	.	2900	.	1050	.	12300	.
Makowie	2283	52	506	90	17472	02	1874	28	133	10	19213	20	.	.	.	.	.	.	.	.
Mariampolu	2493	50	268	26	1478	85	.	.	236	82	1242	03	5120	.	.	.	1000	.	4120	.
Nowym Sączu	20311	13	1152	42	59286	45	6057	09	6307	03	59036	51	21250	.	11300	.	4800	.	27750	.
Przemyślu, B. zal.	34331	12	4283	23	118713	49	10759	16	11130	39	118342	26	11600	.	.	.	.	.	11600	.
Pilźnie	771	.	282	.	637	64	50	.	.	.	687	64	3000	.	.	.	.	.	3000	.
Podgórzu	571	.	138	.	2155	23	83	40	24	05	2204	58	2000	.	1000	.	.	.	3000	.
Rohatynie	8218	71	1692	.	19591	38	1827	.	845	33	20573	05	10000	.	.	.	1000	.	9000	.
Rozdole	6256	65	866	18	1572	30	76	62	92	50	1556	42	15241	29	300	.	150	.	15391	29
Rudkach	5816	72	747	52	7919	42	2438	02	361	06	9996	38	7950	.	.	.	600	.	7350	.
Radziechowie	10235	40	2335	21	27617	46	2013	50	2590	47	27040	49	5000	.	4500	.	500	.	9000	.
Oświęcimie	3165	71	280	06	5202	63	127	90	10	.	5320	53	3000	.	.	.	.	.	3000	.
Sokalu	11402	86	1020	.	16947	95	1045	22	669	45	17323	72	21962	48	100	.	200	.	21862	48
Stanisław., B. zal.	74644	52	8917	39	159121	10	43411	54	23328	70	179203	94	7989	32	9415	66	7616	84	9788	14
Szczercu	2137	94	512	84	1388	35	286	97	334	52	1340	80	200	.	.	.	.	.	2000	.
Sieniawie	1293	13	273	30	3824	02	.	.	66	.	3758	02	9150	.	.	.	.	.	9150	.
Sądowej Wiszni	483	90	119	.	1021	.	185	.	150	.	1056	.	3000	.	.	.	.	.	3000	.
Stanisław. Sp. &Cr. V.	64868	99	6078	74	216369	01	21331	83	18780	.	232597	18	.	.	.	.	.	.	.	.
Stryju	3528	35	264	.	3495	35	2070	40	190	28	5375	47	9700	.	.	.	400	.	9300	.
Tyśmienicy	17185	94	2552	27	12004	56	760	34	515	64	12249	26	16331	12	.	.	500	.	15831	12
Tarnowie	16129	34	5147	24	44596	58	374	92	1218	18	43753	32	7930	.	4500	.	800	.	11630	.
Zbarażu	11630	16	2268	89	2368	16	265	.	226	42	2406	74	14880	26	1300	.	985	80	15194	46
Złoczowie	6598	90	888	99	16791	66	4378	50	725	17	20444	99	1500	.	.	.	.	.	1500	.
Zakliczynie	1409	95	146	50	107	80	1010	.	30	.	1087	80	2320	57	2000	.	.	.	4320	57
Łańcucie	16798	06	9388	51	72375	09	16272	77	4729	61	83918	25	13359	40	.	.	.	.	13359	40
Lwów, Tow. zal.	118347	01	12177	43	332881	47	38230	33	47813	33	323298	47	.	.	.	.	.	.	.	.

Stan bierny (cd.) i Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Odsetki		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
	z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Białej	1041	39	410	36	41607	16	1236	80	1527	.	41927	36	1425	23	1528	45	294	68
Bialsko-Bielsku	1020	17	21	11	27266	74	4183	34	5191	90	28275	30	2088	53	275	50	1194	29
Bóbrce	400	70	488	58	18504	71	664	43	858	11	18698	39	179	57	.	.	559	36
Birczy	1323	79	504	33	26635	85	2576	.	3276	.	27335	85	631	03	641	22	165	25
Brzesku	3657	99	7613	68	146938	46	20792	15	25821	.	151967	31	425	04	14887	35	373	40
Cieszanowie	1137	67	120	87	31541	40	1234	85	4770	52	35077	07	64	22	59	55	222	45
Dąbrowie	4994	38	4485	95	190569	58	4320	46	9295	.	195544	12	576	40	7586	66	2934	35
Delatynie	1844	83	84	93	27877	93	1180	85	1190	.	27887	08	883	43	976	89	146	35
Dobromilu	570	43	116	10	7129	58	303	13	641	.	7467	45	230	50	91	94	32	73
Glinianach	6143	32	3679	22	82416	99	4470	56	6305	.	84251	43	1487	19	21	12	395	94
Gorlicach	6796	91	8130	46	175582	99	17665	13	19666	92	177584	78	1696	27	9101	99	3387	42
Jaryczowie now.	75	92	5	75	699	58	20	86	150	.	828	72	66	12	.	.	35	93
Kołomyi	1295	68	1001	82	35718	19	3836	71	4731	.	36612	48	578	59	1171	55	672	95
Kałuszu	136	01	110	13	13278	.	470	.	320	.	13128	.	26	37	374	72	263	66
Krakowcu	128	46	5	47	1683	50	24	.	32	.	1691	50	212	17	36	18	3	50
Limanowie	1333	09	.	.	52386	95	6691	03	10100	78	55796	70	788	32	1	47	447	52
Lwów, Tow. zal. urzędn. poczt.	761	46	2	90	21893	61	2715	57	2550	89	21728	93	473	60	.	.	27	61
Mielcu	1419	26	1693	27	46307	16	1194	.	670	.	45783	16	303	83	1807	39	123	77
Mościskach	927	95	.	.	46351	21	3127	34	5378	89	48602	76	529	.	438	32	57	65
Makowie	1969	37	128	38	20772	83	978	59	3030	.	22824	24	546	09	1	97	729	07
Mariampolu	176	23	501	73	8408	30	774	50	550	.	8183	80	219	75	313	75	84	45
Nowym Sączu	2595	48	865	60	92912	.	25550	.	38005	.	105367	.	772	87	3200	42	2374	85
Przemyślu, B. zal.	7090	78	3277	49	172005	45	42615	66	46493	.	175882	79	564	.	2292	86	185	23
Pilźnie	273	04	12	71	4415	.	2875	.	3145	.	4685	.	333	01	.	.	8	37
Podgórzu	393	81	.	.	4791	98	251	82	1312	.	5852	16	357	20	20	.	78	03
Rohatynie	989	54	1291	01	34245	35	5705	21	6430	.	34970	14	939	90	4750	58	1103	69
Rozdole	1061	05	613	67	24808	72	1909	50	1911	50	24810	72	554	08	100	84	279	62
Rudkach	1891	99	.	.	23800	36	2122	20	3257	.	24935	16	373	32	114	76	379	37
Radziechowie	1157	46	1831	23	45083	01	2896	62	7193	.	49379	39	524	15	316	76	1379	49
Oświęcimie	546	62	625	07	12238		1654	.	1719	.	12303	.	167	12	237	52	230	35
Sokalu	.	.	4631	82	51476	37	1160	37	1025	.	51341	.	489	91	4081	08	329	89
Stanisław., B. zal.	6209	71	24340	27	258082	93	183260	27	183966	43	258789	09	4749	25	32862	61	6703	02
Szczercu	54	06	105	22	6020	46	360	34	98	.	5758	12	137	50	64	10	83	02
Sieniawie	1387	87	196	89	14427	33	1111	32	1260	.	14576	01	1150	01	179	77	153	42
Sądowej Wiszni	382	84	.	.	3998	94	299	18	851	.	4550	76	368	79	.	.	122	19
Stanisław. Sp. &Cr. V.	7204	99	?	?	295773	57	.	.	?	?	308458	.	.	.	?	?	10711	34
Stryju	1221	36	40	76	16890	32	2026	45	2385	.	17248	87	367	69	651	43	1461	95
Tyśmienicy	759	38	581	59	45634	77	2007	37	1523	.	45150	40	1493	36	1202	07	1313	73
Tarnowie	32	68	203	58	71557	39	5342	22	6312	50	72527	67	695	66	2853	68	819	15
Zbarażu	1223	84	538	82	29070	57	866	10	728	.	28932	47	598	88	3415	97	315	59
Złoczowie	1368	06	1355	24	26945	39	2161	32	6504	.	31288	07	354	90	50	.	463	21
Zakliczynie	235	10	.	.	3172	.	1204	50	4512	.	6479	50	305	18	410		5	24
Łańcucie	6372	42	5331	92	112478	42	2067	81	6830	.	117240	61	473	07	10732	69	6679	72
Lwów, Tow. zal.	7929	68	8164	99	414360	45	85074	81	102741	39	432027	03	5457	52	26933	26	5499	77

	1875	1876	1877	1888	1889
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Ogólny obrót bilansowy wynosił	315.949	1.510.178	2.735.709	4.131.717	5.781.668
Kapitał zakładowy „	2.762	7.197	13.097	16.640	22 735
Fundusz rezerwowy „	373	548	1.293	2.536	4.061
Zaliczki na zboże „	31.774	590.112	998.517	1.497.674	2.021.798
Rachunek zysków i strat wynosił	strat 665	zyski 185	675	2.297	4.761
Zysk z komisowego wynosił	—	3.991	8.866	14.390	17.585
Zysk na procentach wynosił	129	1.502	2.689	4.803	4.002*)
Zysk z drobnej sprzedaży wynosił . . .	—	—	1 283	1 595	1.378
Koszta zarządu (najmy lokalów magazyn itd.)	1.825	3.470	6.689	10.234	10.379
Wkładki oprocentowane wynosiły	—	—	62.167	121.182	190.627
Worki — Kapitał wynosił	—	—	7.067	11.982	12.935
Stosunek kapitału obcego do własnego przedstawia się jak	10.9 do 1	8.5 do 1	15 do 1	21.7 do 1	17.5 do 1

*) W r. 1879 zniżono stopę procentową od zaliczek z 10 na 9% z dołu.

„Rzecby można, kończy sprawozdanie Dyrekcyi, że instytucya, która od lat 5 rokrocznie się rozwija, musi być wywołaną rzeczywistą potrzebą téj części społeczeństwa, dla którego założoną została. O ile temu zadaniu odpowiedziała, sąd do was Panowie należy— by rzeczywiście trwałą zyskała podstawę, potrzebuje wzmocnienia funduszu rezerwowego, potrzebuje waszego Panowie poparcia, a prosząc was Panowie o to poparcie imieniem Dyrekcyi — zapewnić was możemy, że z naszéj strony wszelkich dołożymy usiłowań, by pracować daléj wraz wytkniętym kierunku, z pożytkiem dla was, nad téj instytucyi rozwojem, którego my tak gorąco pragniemy, a na którym nam i wam Panowie zarówno zależy.“

Sprawozdanie Sekretarza Związku stowarzyszeń z podróży do Kańczugi i Przeworska.

P. Henryk Obmiński który brał udział przy założeniu stowarzyszenia jaryczowskiego, przesiedliwszy się do Kańczugi, postanowił wpłynąć na założenie stowarzyszenia zaliczkowego w tém miasteczku. Osobiście przedstawiwszy p. Patronowi potrzeby Kańczugi, zyskał tegoż przyrzeczenie co do czynnéj pomocy ze strony Związku stowarzyszeń. Że zaś p. Obmiński nie zaraz pozyskał odpowiednią liczbę osób z wyższém wykształceniem i odpowiedniém stanowiskiem społeczném na założycieli, skutkiem tego téż Patronat nie spieszył się z wydelegowaniem podpisanego. Gdy jednak p. Obmiński dał zapewnienie, że kilkanaście osób takich oświadczyło gotowość do wzięcia udziału w pracy, i że dzień 30. marca wyznaczył ku założeniu stowarzyszenia, udałem się dnia 29. w podróż. Dnia następnego *jus gladii*, zdobiące wieżę ratusza Przeworska, podniosło zapał do pracy, gdyż wywołało słuszną obawę kary za zaniedbywanie obowiązków na niwie narodowéj i utwierdził w wierze, że ten symbol sprawiedliwości, zaoszczędzony przez stuletnie burze, czeka dnia rozpoczęcia wymiaru téj sprawiedliwości, na któréj spełnienie z upragnieniem czekamy.

Naczelnik sądu przeworskiego p. Leon Sas Hoszowski, do którego się udałem, w szczegółach przedstawił mi konieczność stowarzyszenia zaliczkowego w Kańczudze, przyobiecał wziąć udział jako założyciel i wpływem swym następnie tę instytucyą popiérać. Z wiarą więc w powodzenie udałem się do Kańczugi. Do p. Tadeusza Najmanowskiego w Mikulicach wstąpiłem, by przedmiot omówić i do udziału go pozyskać. Gdyśmy się wzajemnie zgodzili na to, że stowarzyszenie powstać mające nie osłabi działalności łańcuckiego, należącego już do pierwszorzędnych w kraju, pozyskałem życzliwość i słowo p. Najmanowskiego, że również stanie w rzędzie założycieli. Przybywszy do Kańczugi odwiedziłem pp. barona Czechowicza, Dembińskiego, Heggera, dra Macha, Marczaka, ks. Studzińskiego i Janaszewskiego.

Kańczuga jest to dość obszerne, przemysłowe i handlowe miasteczko. W tym względzie jest ono więcéj ożywione jak Przeworsk. Kredyt osobisty, zwłaszcza drobniejszy, jest tu zupełnie utrudnionym. Zamożniejsi, potrzebujący po parę i kilka set zł., otrzymują kredyt w jarosławskim lub łańcuckiem stowarzyszeniu. Udzielaniem drobniejszych pożyczek trudnią się chrzczeni i niechrzczeni lichwiarze. Mógłbym wymienić niektórych z nazwiska. Mógłbym opisać zajście, jakie miało miejsce między pewnym lichwiarzem z Kańczugi, a wieśniakiem wywłaszczonym. Jako rzecz pewną przytaczam, że mazurzy, umiejący obliczać czas i koszta podróży dla siebie i poręczycieli, wstrzymują się od korzystania z kredytu w Jarosławiu i Łańcucie, skutkiem czego z lichwiarzami w ścisłych stosunkach zostają. Bank włościański zasila téż chętnie powiat łańcucki kredytem, gdyż z końcem roku 1878. miał tam pożyczek **96.805 zł. 99 ct.**

Obok powyższych dodatnich okoliczności, za ważną musimy uznać następną, że pod wpływem stowarzyszeń mają się miasteczka rozwijać, te ogniska życia umysłowego,

a jeżeli staramy się o podniesienie rzemiósł i przemysłu domowego, jeżeli aż do znudzenia karmią nas sprawą wywłaszczenia naszego mieszczaństwa drobnego i ludu, jeżeli setkami udaje się lud nasz do Ameryki — to trudném do pojęcia jest opozycya, z jaką się spotykamy w pracy około rozpowszechniania stowarzyszeń.

Dnia 30. marca przybył o wyznaczonéj godzinie pan Hoszowski w towarzystwie p. Wodeckiego, c. k. notaryusza z Przeworska. Przybył także i p. Najmanowski i zgromadziliśmy się w sali rady gminnéj. Widząc, że jest dostateczna i odpowiednia liczba osób do założenia i do wyboru członków Rady zawiadowczéj i dyrekcji, udałem się do p. Dembińskiego, który dla słabości przybyć nie mógł, aby ułożyć skład tych dwóch władz stowarzyszenia. — Gdy powróciłem na miejsce zebrania, zagaiłem posiedzenie, którego przewodnictwo zgromadzeni złożyli w ręce p. Hoszowskiego. Uwieńczenie starań i zabiegów pomyślnym skutkiem zdawało się bliskiem. Gdy zaczął sekretarz odczytywać statut i gdy otworzono dyskusyą, p. Najmanowski uczynił wniosek odroczenia dla téj przyczyny, że nie są obecnymi pp. Józef Kellermann, Karol hr. Scipio i kilku innych właścicieli większych posiadłości, następnie, że statut nie jest odpowiednim do potrzeb Kańczugi. — Co do ostatniego ustępu, daremnemi były moje wyjaśnienia, że przedłożony statut dla Kańczugi jest kopią statutu, przyjętego przez liczbę przeszło sto stowarzyszeń, daremnemi były równie przedstawienia, że tak ułożymy Radę zawiadowczą, aby każdéj chwili wymienione, lub inne wpływowe osobistości wprowadzone być mogły. Skutkiem wniosku p. Najmanowskiego, ulegliśmy odroczeniu założenia, a pracę dnia tego ograniczyliśmy na powołaniu trzech członków do komisyi statutowéj. Ku założeniu stowarzyszenia, p. Najmanowski przeznaczył godzinę drugą z południa w niedzielę dnia 4. kwietnia.

Dnia 31. marca powróciłem do Przeworska Stosunki kredytu osobistego są tutaj te same, jak w Kańczudze. Obojętność ku szukaniu kredytu w Jarosławiu i Łańcucie prawie zupełna. Przeworsk był już w roku 1877. przedmiotem starań Związku stowarzyszeń, zkąd wysłano pisma z zachęceniem do p. Świtalskiego, aptékarza i ówczesnego burmistrza i do p. Pańkowskiego, rządcy dóbr skarbowych. Gdy starania te nie odniosły skutku, za staraniem swego prezesa p. Władysława Bzowskiego, w myśl ustawy kwietniowéj zreorganizowane stowarzyszenia łańcuckie, postanowiło założyć filią w Leżajsku i Przeworsku. W oczekiwaniu, że to nastąpi, Patronat nie czynił żadnych dalszych starań o samodzielne stowarzyszenie w tych miasteczkach. Władze stowarzyszenia łańcuckiego odstąpiły jednak od swego zamiaru. W tym stanie rzeczy znalazłszy poparcie w osobie p. Hoszowskiego. zarządził na dzień 1. kwietnia zastępca burmistrza p. Stanisław Czajkowski zgromadzenie z osób należących do wyższéj inteligencyi i wpływowych, zamożnych i poważnych obywateli miejskich. O godzinie 6téj wieczorem sala szkoły miejskiéj była przepełnioną. W dłuższéj przemowie wykazałem cele i zasady stowarzyszeń, wykazałem potrzeby założenia stowarzyszenia zaliczkowego w Przeworsku i korzyści stąd dla tego miasteczka. Starozakonni najłatwiéj i najprędzéj zrozumieli treść przemówienia, gdyż piérwsi opuścili salę, pomimo, żem nawet jedném niestosowném wyrażeniem do tego nie dał powodu. Mieliśmy zaraz przystąpić do założenia. Dla nieobecności kilku osób, z góry upatrzonych do zarządu, musieliśmy odłożyć ukończenie pracy do dnia następnego. Dnia tego w towarzystwie p. Wodeckiego udałem się do p. Najmanowskiego. Rozprawa nad poprawkami statutu trwała dosyć długo. Dość późno mogliśmy się wybrać z powrotem, a przy nader złej drodze spóźniliśmy się. Równie dnia tego nie mogliśmy założyć stowarzyszenia. Dopiéro dnia 3. kwietnia wobec c. k. notaryusza p. Jana Wodeckiego, pod przewodnictwem p. Stanisława Czajkowskiego i przy współudziale 25 osób, założyliśmy T o w a r z y s t w o z a l i c z k o w e w P r z e w o r s k u, stow. zarej. z nieograniczoną poręką. Rada zawiadowcza z 9 osób, powołała na swego prezesa p. Jana Podsońskiego, adjunkta sądu powiatowego, na zastępcę p. Czajkowskiego. Do dyrekcyi powołano pp. Dra Filipa Malinę, lekarza, Jana Świąteckiego, kasyera miejskiego i Antoniego Pierożyńskiego, urzędnika skarbu miejscowego. Całe zgromadzenie założycieli odznaczało się wielką życzliwością i zamiłowaniem do pracy w mowie będącéj, a wybrani członkowie obu władz stowarzyszenia z młodzieńczą żywością i ochotą przystąpili do pracy. Zaraz bowiem dnia następnego odbyło się posiedzenie Rady zawiadowczéj wspólnie z dyrekcyą. Uchwalono zaciągnąć pożyczkę w Tow. wzaj. ubezpieczeń w Krakowie i galic. kasie oszczędności we Lwowie; dla wkładek oszczędności, złożonych na cały rok do oprocentowania wyznaczono s i e d m, dla innych s z e ś ć od sta rocznie. Od pożyczek członkom udzielanych uchwalono pobiérać 8 od sta tytułem odsetek, a $^1/_2\,^0/_0$ na koszta administracyi.

Tego samego dnia t. j. 4. kwietnia, w towarzystwie p. Wodeckiego udałem się do Kańczugi. Ku wielkiemu zdziwieniu memu, nie zastałem p. Najmanowskiego, a prawie wszystkich umysły osłabione zawodem doznanym dnia 1. kwietnia. Kilkanaście osób zgromadziło się. Pod przewodnictwem p. Dra Sebastyana Macha, lekarza miejscowego, rozpoczęliśmy czynności. Poprawki poczynione na wniosek p. Najmanowskiego, na ogólne życzenie odrzucono. W piérwotnéj formie przyjęliśmy statut. Rada zawiadowcza z 9 członków złożona, pewołała na swego prezesa p. Mieczysława barona Czechowicza. Do dyrekcyi weszli pp. Dr. Sebastyan Mach, Meliton Janaszewski, miejscowy pocztmistrz i Henryk Obmiński, współwłaściciel realności. O godzinie 8. wieczorem ukończyliśmy pracę. O godzinie 10. odbyło się posiedzenie Rady zawiadowczéj wspólnie z dyrekcyą, Uchwały te same jak w Przeworsku, z tym dodatkiem, że tutaj postanowiono do rozpoczęcia czynności zaciągnąć pożyczkę w lwowskiem Tow. zaliczkowem, i że od pożyczek

uchwalono pobierać 9% i ½% na koszta administracyi. Jestem najmocniéj przekonanym, że stowarzyszenie kańczuckie rozwinie się prawidłowo i silnie, że pozyska obywateli wpływowych i zamożnych, i że z czasem zawstydzi swym rozwojem tych, którzy byli przeciwni jego założeniu. W liczbie założycieli nie ma stowarzyszenie kańczuckie p. Hoszowskiego i p. Dembińskiego, jedynie skutkiem trudności, jakiego doznało ze strony p. Najmanowskiego. Subskrypcya na udziały była umiarkowaną, a jednak znaczną. Równie były już zgłoszenia się z wkładkami oszczędności.

Obydwa stowarzyszenia w Kańczudze i Przeworsku przystąpiły do Związku stowarzyszeń. Założenie obu tych stowarzyszeń jest zasługą wyłączną p. Hoszowskiego, który zrozumiawszy posłannictwo Związku stowarzyszeń, umiał go użyć ku zaspokojeniu potrzeb kredytu rozległéj okolicy kraju.

W ciągu licznych podróży w różne strony kraju, nie miałem sposobności zetknąć się z mężem tak wysokiéj wartości obywatelskiéj, z takiem poczuciem do usług krajowych, z taką znajomością potrzeb piekących współobywateli i gotowością służenia im, z taką gorącą miłością kraju, a przytem z taką skromnością, jak u p. Leona Sas Hoszowskiego. Obarczony nawałem pracy, na szczytném stanowisku sędziego, przyjął mąż ten najchętniéj obowiązki syndyka dla obu stowarzyszeń.

Spokojnego, a jednak bardzo cennego przyjaciela stowarzyszeń narodowych, znalazłem w Przeworsku, w osobie p. Aleksandra Skracby, plenipotenta dóbr skarbu przeworskiego. Mąż ten, podeszłego wieku, przygnębiony chorobą dotkliwą, wyraził żal i ubolewanie, że uwięziony w domu skutkiem choroby, nie może wziąć udziału w założeniu stowarzyszenia, oświadczył jednak, że nietylko przystąpi do stowarzyszenia przeworskiego jako członek z udziałem, lecz całym swoim wpływem wspiérać będzie rozwój téj dobroczynnéj kredytowéj instytucyi.

We Lwowie, dnia 15. kwietnia 1880.

Szczepan Wicherek.

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych za rok 1879.

Bircza. Towarzystwo zaliczkowe, stowarzyszenie zarejestr. z nieogr. poręką. Rachunek strat i zysków. Straty: Odsetki naprzód pobrane 891·53; koszta administracyi 945·70; koszta ruchomości 41·34; rezerwa podatkowa 148·48; czysty zysk za rok 1879 355·85; razem 2.382·90. Zysk: Odsetki 2.283·60; odsetki naprzód wypłacone 99·30; razem 2.382·90. Bilans. Stan czynny: Pożyczka na skrypta i weksle 23.891·85; pożyczki na zastawy 182; odsetki naprzód wypłacone 99·30; koszta ruchomości 372·15; zaliczki procesowe 102 55; udziały Towarzystwa 200; gotówka 1.205·36; razem 26.053·21. Stan bierny: Udziały członków 4.823·70; wkładki na rachunek bieżący 4.037·96; wierzyciele wekslowi 15.200; odsetki naprzód pobrane 891·53; fundusz rezerwowy 595·69; rezerwa podatkowa 148·48; czysty zysk za rok 1879 355 85; razem 26.053·21. Ogólny ruch kasowy 108.828·70·

Zbaraż. Towarzystwo zaliczkowe, stowarzyszenie zarej. z nieograniczoną poręką. Rachunek strat i zysków. Winien: Procenta wypłacone 4.946·01; procenta naprzód pobrane na rok 1880 415·42; koszta administracyi 1.399·65; 10% wartość inwentarza 38·14; Czysty zysk 521·22; razem 7·320·44. Ma: Procenta pobrane 5.116·08; procenta naprzód wyplacone na rok 1880 208.87; procenta należące się po koniec grudnia 1879 1.995·49; razem 7.320·44. Bilans. Stan czynny: Gotówka z dniem 31. grudnia 1879 290·63; pożyczki udzielone członkom na skrypta i weksle 27.884·37; pożyczki udzielone członkom na zastawy 245·82; procenta na rok 1880 naprzód wypłacone 208·87; procenta należące się po koniec grudnia 1879 1.995·49; koszta procesu do zwrotu 677·98; wartość inwentarza po strąceniu 10% 343·29; kapitały ulokowane 260; razem 31.906·45. Stan bierny: Udziały członków 12.157·50; wkładki na rachunek bieżący 2.468·16; wierzyciele wekslowi 14.096·26; procenta na rok 1880 naprzód pobrane 415·42; fundusz rezerwowy 2.247·89; czysty zysk za rok 1879 521 22; razem 31.906·45. Ogólny ruch kasowy 128.364·40. Liczba członków 505.

Tarnopol. Spółka rolnicza, zarejestr. z odpowiedzialnością ograniczoną. Rachunek strat i zysków. Straty: Pensye i koszta administracyi 10.379·29; czynsze za ubikacye 1.625·86; asekuracye 958·73; podatki 67·13; amortyzacya budynku 579 82; zużycie worków 3.880·50; zużycie zprzętów 244·34; koszta utrzymania budynków 458·35; kurs na wekslach w obcéj walucie 11·88; saldo zysk 4.761·10; razem 22.967. Zyski: Zysk z komisowego 17.585·58; zysk na procentach 4.002·70; zysk ua drobnéj sprzedaży 1.378·72; razem 22.967. Bilans. Stan czynny: Stan kasy 3.501·15; monety Mp. 244·87 146·92; zaliczki na zboże 455.526·01; należytości wekslowe 300; należytości rachunku komisowego 3.946 05; inwentarz drobnéj sprzedaży 5.637·64; procenta zapłacone na rok 1880 3.898·16; czynsze zapłacone na rok 1880 395; majątek towarzystwa nieruchomy 11.016·70; sprzęty biurowe i urządzenia 2.199·10; worki 9.054·52; razem 495.621·25. Stan bierny: kwity wkładkowe 190.627·14; wierzytelności rachunku bieżącego 15.671·89; wierzytelności drobnéj sprzedaży 2.447·08; wierzytelności wekslowe 242.069·78; procenta niewypłacone w roku 1879 3,660 08; koszta administracyi za rok 1879 2.678·18; kapitał zakładowy 22.735·35; fundusz rezerwowy 4.061·42; kaucye i depozyta 5.570·19; dywidenda niepodjęta 1236; zysk z roku 1878 102·94; saldo zysk 4.761·10; razem 495·621·25. Ogólny ruch kasowy 5,781.668·81.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.